

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

8. Pro Festo S. Caroli Borromæi, qualitates Prælatoru[m]. Facies hominis & facies leonis à dextris ipsorum quatuor & facies aquila desuper ipsoru[m] quatuor. Ezechiel. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

Scriptura sortem appellasse divini quiddam & praeci-
pui maneri per quod ille choro sacratissimo insinua-
retur qui esset divina electione declaratus. Quocir-
ca S. Antonius 2. p. rit. 6. cap. 2. censet fuisse radium
& caelo demissum; sicut radio lucis demonstratus
fuit S. Gregorius Pontifex, aut S. Remigius Epi-
scopus Rhenensis.

Resp. 3.

Denique, nonnulli existimant sortes has fuis-
se scrutinium per suffragia & vota, quae in ele-
ctione ceciderunt in Matthiam, ut sortiretur lo-
cum ministerii & Apostolatus: ita ut Apostoli in
oratione sua hoc postulent à Deo, ut illuminet
eorum mentes, & declaret cui suum quisque de-
beat dare suffragium. Quod quidem videretur con-
firmari ex eo quod sequitur: *Annumeratus est cum
undecim discipulis*, quod ex graeco plerique ver-
tunt *Suffragia additis est ad numerum undecim Apo-
stolorum*, sive communibus calculis, cooptatus
est, & additus ad undecim. Et quidem poterat S.
Petrus, caput Apostolorum, duodecimum Apo-
stolorum Iudae successorum designare, ut docet
S. Chrysostomus: id tamen noluit, tum ne vide-
retur dominari in clericis, tum ut iniciaret exem-
plum postea servandum in electione Praefulum
Ecclesiae, tum ut amorem electo suffragiis totius
Collegii Apostolici conciliaret. Quaecumque tan-
dem forma & modo electus fuerit S. Matthias;
directione spiritus electum fuisse nulli potest du-
bium esse. Et quia in eius electione fors fuisse di-
citur, ex hac sorte Clericos nomen & originem
accepisse censet S. Augustinus in Psal. 67. ita ut
primus Clericus censeri debeat S. Matthias, forte
hac electus, & in sortem Domini adscitus. Cle-
ricus enim idem est quod fors, & Clericus idem quod
forte vocatus. Sic antiquissimus omnium Clerico-
rum, & primum exemplar huiusce nominis & vo-
cationis, S. Matthias fuerit. Audiamus verba S. Au-
gustini, *Cleros & Clericos hinc appellatos puto qui
sunt in Ecclesiasticis gradibus ordinati, quia Matthias
forte electus est, quem primum per Apostolos legimus
ordinatum Clericum enim à sorte dicitur, quia forte
in sortem Domini adscitus*. Huic sententiae Au-
gustini subscribunt Ilidorus & S. Antonius, atque
ex hac sententia sequitur, quod Cleri nomen jam
inceperit cum Apostolis.

Cur S. Pe-
trus in lo-
cum Iuda-
e alium non
nominavit.

S. Matthias
omnium
clericorum
primus.

Electio S.
Matthiae
quid docu-
menti con-
sineat.

Tandem concludo, & finem principio jungens,
repetendo dico formam electionis Matthiae Eccle-
siasticis electionibus facem praetulisse: tum quia
eam praecessoratio ad spiritus divini directionem
implorandam: tum quia hac directione in ea non
fuit electus qui Domini Iesu consanguineus &
Apostolorum nonnullorum Frater erat Ioseph sci-
licet Frater S. Iacobi Minoris & SS. Simonis & Iu-
dae, ut multi opinantur; ne in electione ad Officia
Ecclesiastica nimia habeatur ratio consanguinita-
tis. Tum etiam, quia licet Ioseph iste foret iustus
& sanctus, quandoquidem de eo dicitur, *QUI
COGNOMINATUS EST IUSTUS*; tamen signifi-
care voluit Spiritus sanctus, ad praeturas non

semper aptiores esse qui iusti sunt & sancti; sed
simul requirit talentum regendi, quod ultra sancti-
tatem, prudentiam requirit, & rerum experienti-
am in subditis gubernandis. Denique, in hac ele-
ctione significatum est unumquemque debere esse
contentum suae vocationi; quia nec Ioseph iustus,
cum Matthia velur in bilance positus, indoluit sibi
Praetatum esse Matthiam extraneum, cum ipse foret
Apostolorum consanguineus; nec minuit exinde
zelum suum ad propagandam gloriam Dei, quin
potius auxit.

Tu ergo, Domine, qui corda nostri omnium hic
praesentium, eorumque vires, dotes, qualitates
exploratas habes, ad onus & munus quod propo-
nitur suscipiendum, illasque augere potes & cor-
roborare ad tuae gloriae incrementum; sic dirige
mentem eligendi & eligentium, ut hi sciant quem
tibi acceptum eligere debeant, ille quoque tua
luce agnoscat se accipere locum ministerii cum
onere rationis strictae à te suo tempore exigendae.
Ideoque cum humilitate & timore accipiat hunc
locum, ne praevariando abeat cum Iuda in locum
suum, in locum secundum demerita sibi praeparatum;
sed potius in locum abeat secundum divi-
nam electionem & merita sua sibi cum Angelis
destinatum.

LECTIO VIII.

Thema. *Facies Hominis & facies Leonis à dextris, Caribio-
sporum quatuor. Facies autem Bovis à sinistris, & facies
Aquilae desuper. Et facies Aquilae desuper. Et facies
sporum quatuor. Ezechiel.*

Visto Ezechielis Prophetae in qua Curritus glo-
riae Dei ei ostensus fuit, Splendens, Flam-
mans, fulgurans, quem Rotae quatuor volubant, in
quibus erat spiritus vitae, & quatuor animalia
mythica trahebant, in quorum unquoque qua-
tuor facies erant, facies scilicet Bovis, Leonis,
Hominis, Aquilae: tantis plenae erat mysteriis, ut
haec tam plenè explanare non potuerint fa-
cti in cri Interpretes, licet desudarent, & omnem in
genii vim intenderint. Absque dubio quatuor il-
la animalia, sive quatuor facies animalium, ple-
nae erant sacramentis. Ac primum dicere posse-
mus fuisse designata hic Insignia & Stemmata
Christi, qui Homo fuit in Incarnatione; Bos im-
molarus in Passione: Leo in Resurrectione: A-
quila in Ascensione. Immo haec Insignia & Stem-
mata quadriformem in ipso dignitatem indigita-
bant; Aquila divinitatem, Homo humanam na-
turam, Leo Regiam maiestatem, Bos sacerdotii
simul & victimae praecellentiam. Propterea etiam
Israelitae exeuntes de Aegypto in terram promif-
sam, Vexilla quatuor praetulisse feruntur, in qui-
bus depictae & inscriptae erant horum quatuor
animalium effigies, & typo futurorum. Ulterius
dicere possemus per quatuor ista animalia my-
stica

Propheta
Caribio-
sporum
quatuor
facies
Bovis
Leonis
Hominis
Aquilae
mysteriis
Interpretes
desudarent
omnem
genii vim
intenderint
Absque
dubio
quatuor
animalia
plenae
erant
sacramentis
Ac primum
dicere
posse-
mus
fuisse
designata
hic
Insignia
& Stemmata
Christi
qui Homo
fuit in
Incarnatione
Bos im-
molarus
in Passione
Leo in
Resurrectione
Aquila
in Ascensione
Immo haec
Insignia
& Stem-
mata
quadriformem
in ipso
dignitatem
indigita-
bant
Aquila
divinitatem
Homo
humanam
naturam
Leo
Regiam
maiestatem
Bos
sacerdotii
simul
& victimae
praecellentiam
Propterea
etiam
Israelitae
exeuntes
de Aegypto
in terram
promif-
sam
Vexilla
quatuor
praetulisse
feruntur
in qui-
bus
depictae
& inscriptae
erant
horum
quatuor
animalium
effigies
& typo
futurorum
Ulterius
dicere
possemus
per quatuor
ista animalia
my-
stica

stica designari quatuor Evangelistas, qui Curram gloriae Dei per totum vixerunt Orbem, ita ut sub quatuor Evangeliorum fide & doctrina Christus de suis triumphavit hostibus, & credentes hac velut quadriga in Caelum vexit & salvavit. De qua re intelligi potest illud Abacuc in sensu allegorico & mystico: *Quadriga tua salvatio*. Sed his omnibus omissis, dicere intendo quomodo haec sint quatuor Stemmata & Insignia Praelatorum & Pastorum Ecclesiae; idque exemplo S. Caroli Borromei (qui nostro saeculo Lux est & Dux Praelatorum ac Pastorum) a vero declarare. Nempe hic luteus reliquit propriae familiae & profapiae suae nobilissimae Stemmata & Insignia Gentilitiae, ut sublimiora & diviniora sub Imperatore Caeli Stemmata & Arma capesseret. Voluit equidem ei assimilari, affluens faciem Bovis Leonis, Hominis, Aquilae, Edisseramus particularius.

titudo Bovis; non tam de bove & segete terrena ei cura est, quam de bobus segetem caelestem arando & laborando producentibus, illique cooperantibus. Vbi ergo cernitur seges multa spiritualis, & fructus eximius in plebe, ibi est manifesta virtus laborantis Praedicatoris vel Pastoris. *Vbi non sunt Boyes, Praesepe vacuum est*, inquit idem Sapiens. Si hordeum, foenum, & palea in praesepe deest, si in area & horreo triticum non cernitur; vel nulli sunt ibi boves, vel ignavi, quia a fructu & copia agnoscitur boum vel aliorum animalium diligentia & fortitudo in laborando. Id vero maxime verum est de his qui in agro Dominico obire debent laborem ex munere suo, quia hi vel deesse vel prodesse a fructibus cognoscuntur.

Dicimus itaque quod *Facies Bovis* facies est veri Pastoris multiplicem ob rationem.

Prima est, quia Bos est animal simplex, innocens, sincerum, labori destinatum: & quod magis lassum est, eo firmius higit pedem.

Quid meruerit Boyes, animal sine fraude, dolose, innocuum, simplex, natum tolerare labores?

Talis debet esse Praelatus & Pastor innocuus, & sincerus pati & laborare paratus, semper indefessus, semper perseverans in suo labore & ministerio: *In omnibus labora, ministerium tuum imple*, ait eis Apostolus. Et quidem bos in labore & incessu & aratione lentus est, sed exactus & perfectus: sicque significatur prudentia & gravitas Pastorum, cum exacta ratione & perfectione laborantium in Ecclesia Dei sine praecipitatione nimia; quamvis & diligentia eis commendetur in eo quod mysticus Ezechielis Bos alas habeat, quia & ipsi ad opus debent esse paratissimi, & quasi volantes.

Secunda, quia Bos Curram trahere natus est, jugumque terre, non sibi sed aliis laborare: *Sic Bos jugum vos non vobis fertis aratra boves*; per id significatur Pastorum esse jugum Domini libenter ferre & crucem eius, crucisque gloriam in aliorum emolumentum promovere, live sese rotos seipis neglectis in animarum salutem impendere. *Quid temo currus designat, nisi Crucem? An non temones in curribus crucis instar efformati sunt? An non & Aratra crucis formam habent & figuram? Porter ergo Praelatus & Pastor crucem Domini in humeris suis, trahat Curram Domini sui; Aratro crucis praeparat corda suorum semini verbi Dei, ut vitalem frugem producant; supporret in charitate & patientia onera eorum; sit semper rumigans ea quae sibi ex officio incumbunt; pedesque filios habeat incedens cum discretione. Sic poterit censerii instar, Bovis mystici in Curru Prophetico, immo Cherub poterit nominari. Nam Ezechielis. Bos Cherub nominatur, dum dicitur *Facies una, facies Cherub: & facies secunda, facies hominis: & in tertio facies Leonis: & in quarto facies Aquila*. Hic Bovis non sic mentio, ut in primo capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in*

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

capite ejusdem Ezechielis, sed Bos videtur in

Facies bovis, labor & patientia.

3. Reg. 7.

Deut. 25.

1. Cor. 9.

Prov. 13.

Causa variis, cursa facies bovis sit facies veri Pastoris.

1. Bos animal simplex & labori destinatum. Ovid. 15. Met. 2. Tim. 4.

2. Bos jugum ferre natus.

Ezech. 10.

bbb

Cherub

Cherub transfutatus : sicque significari potest quod Prælati & Pastores dum graviter sese impendunt per labores varios ad gloriam Dei & salutem animarum, jam transeunt in formam Angelorum, imò hunc Cherubini.

3.
*Bos animal
immo lati-
tium.
1. Reg. 6.
3. Reg. 10.*

Tertia, quia Bos animal immolacitium est, quod postquam Arcam portaverit, non declinans ad dextram, aut sinistram; aut postquam araverit, in honorem Domini victima fit, & sacrificatur, ut fecit Iosue Bethsamita, & Elifeus. Sic significatur Prælatos Ecclesiæ & Pastores debere paratos esse immolari pro Domino etiam per martyrium, ubi hoc Domini honor posceret: sed & quotidie convenit ut per mortificationem carnis & oblationem cordis sese in victimas Domino consecrent & immolent incruentè. Hoc quoque convenit Bovi contra hostes sese impetentes cornibus sese tutari, & illos ventilare, ac longè à se projicere. Sic etiam qui in agro Domini laborant verbo & doctrinâ, sacroque ministerio, debent habere cornua & robur firmum, quo contra fidei hostes possint sese suumque agrum defendere, ac eos procul eicere. Propterea etiam Prælati Ecclesiæ Mitra ponuntur in capite, quæ in duo velut cornua dividitur, quâ utriusque testamenti doctrina significatur eis debere assidim suppetere, ad ventilandos & eliminandos adversarios legis Domini, & veritatis ejus.

*S. Carolus
Bor. vespere
bovem
præstitit.*

Porro in S. Carolo Prælatorum Pastorumque Luce & Duce, hæc facies Bovis eminenter reperitur, omnesque qualitates jam recensitæ. Etenim infatigabiliter pro Ecclesia Dei laborare visus est, & non sine maxima fruge, ita ut ipsi conveniat illud: *ubi multa segetes tibi manifesta est fertilitudo Bovis.* Dum adventisset ad Mediolanensem Diocesim, agrum amplissimum fidei & labori suo commissum, videns illum spinis, tribulis, urticis & loliis vitiorum, ignorantiaque ac errorum undique referentem, non solum populo, sed & Clero (qui præcipua pars agri & fecunda maximè esse deberet) in perverfos mores de die in diem crescentem; indoluit, ingemuit, immuguit. Et mox ad opus, collum, humeros, pedes, manus misit, totumque sese impendit, ut aratro crucis & sacrae doctrinæ movere agrum hunc suum perfoderet, pararet, paragraret, perpurgaret à carduis & spinis, ab urticis & herbis pessimis, & pestilentibus. Hæc Diocesis si secundum omnem suam amplitudinem consideretur, multa centena miliaria continet, quia non solum intra Dominium Mediolanense, sed etiam ipsam Germaniam se protendit, in Helvetianas partes asperas & montuosas, Pervadit etiam Dominium Venetianum ex parte, & Ducatum de Monteferrato, Ecclesiæ Archiepiscopali jurisdictioni subjectas recentent bis mille ducatas & viginti, Collegiales quinquaginta, Parochiales octingentas, Claustrales Religiosorum Conventus centum,

Sanctimonialium septuaginta. Hunc ergo tam protensum Agrum, tamque difficilem ob asperitatem montium, non semel invisit, singulas Ecclesias indicibili labore excolens, expurgans, exornans. O verè Apostolicum & Evangelicum Bovem, in defessè agrum Domini perarantem, ut calicè fruge ditaret! Semper ruminans quæ sibi ex officio incumbabant, numquam à labore quietus labores addebat laboribus, pede presso vestigia figens in ipsis vestigiis S. Barnabæ, qui primus hunc agrum coluit & fidei semine resperpsit, imitans quoque plerosque sanctos suos Prædecessores Mediolani Episcopos, ex quorum numero triginta quinque catalogo Sanctorum sunt adscripti, numerus verò universorum ascendit ad centum viginti & sex. Non defuit etiam ei robur, nec cornua, quibus hostes fidei & veritatis ventilaret: nec Tiarâ bissectâ frustra ejus fuit verticè adposita. Denique, si cum vis cernere in hostem victimam sese immolantem Domino, attende quid ab eo gestum fuerit, peste Mediolani plebem depascente. Collo enim funem grossum, velut jugum & loramentum bovis, assumens & Crucemque præferens: sacrum velut Temonem procelit publicè & solenniter per plateas, nudis & cruentatis è silice persequenti & peraspero pedibus, sicque fuit instar Bovis filis pedibus, Ibi in suos humeros totius plebis scelera recipiens, operabatur esse Victimâ Expiatoriâ & Pacificâ: imò igne ardentissimæ charitatis succensus, se in Holocaustum offerbat. Sic *Facies Bovis*, Dei gloriam & animarum salutem quaeversum respirantis, resplendebat in ipso, sicut in Curru isto Cherubico & Mystico apud Prophetam. Hinc imitemur illud attendentes:

• Bove majori distit arare minor.

LEo Symbolum est vigilantia & constantia. *Facies* vigilantia quidem, quia parum dormire dicitur, & quidem somnum capere fertur oculis constantibus velut aperis, Hinc & foribus Palatiorum Leones constanti insculpi solent, tamquam vigiles domus regis Custodes. Certè Prælatorum & Pastorum est vigilantare pro domo Domini, præ foribusque excubare, ne quid hostile ingrediatur: nihil etiam a deo frequenter eis repetitur & inculcatur sacris in litteris, quàm **VIGILATE**. Hoc enim Patrifamilias dicitur, *ne sinat perfodi domum suam.* Patrifamilias autem ipsos repræsentat. Hoc dicitur Angelo, hoc est Episcopo Ecclesiæ Sardis: *Esse vigilans, & confirma que moritura erant.* Hoc dicitur Thimotheo Episcopo, ac in illo cæteris Pastoribus: *Tu verò vigila, in omnibus labora.* Et certè animalia mystica curus nostris plena erant: oculis antè & retrò, ad significandam necessariam esse vigilantiam his qui trahunt Currum Domini, & illi præsumt; ut scilicet observent omnes vias, ac incurrat in anfractus, aut itinera confragosa,

ex quibus non facile se valeat expedire: Propterea, & rotis ipsi oculi assignantur, & spiritum vitæ habere dicuntur.

Constantia Leo quoque Symbolum est constantiæ & magnanimitatis, cum sit fortissimus bestiarum, ad nullius pavens occursum: imò illas rugitu suo solet exerrere. Propterea & Christus sæpè in sacris literis Leonis titulo insignitur, ut ejus potentia, fortitudo, magnanimitas designetur: *Vicit Leo de tribu Juda*, dicitur Joanni in Apoc. Vicit utique in morte & in resurrectione tartareas potestates, velut rugitu suo sum commovens cubile. Sepulchrum & Tumulum, Terramque simul & Infernum. Hic etiam est de quo Iacob per spiritum prophetæ dixerat: *Catulus Leonis Iuda ad prædam ascendisti Fili mi. Acubisti, ut Leo requiescens, quis suscitabit eum?* Ascendit ut Leo ad prædam in eruce. Recubuit ut Leo in sepulchro & pulvere. Sepitum suscitavit suâ virtute in resurrectione; Regiamque suam potestatem manifestè ostendit instar Leonis. *Facies itaque Leonis* quaquaversum in ipso apparuit, quæ & necessaria est Prælati ac Pastoribus, qui constantè & magnanimitè seferre debent rugiendo contra vitia, & rugitu suo terrendo adversarias potestates, ac omne quod contra Deum extollitur. Hinc etiam in figura eorum, 3. Reg. 10. duodecim Leunculi efformati sunt sustentantes Thronum Salomonis, & sex hinc, sex inde apposti. Qui quidem typum gerebant Apostolorum, qui Ecclesiam, Christi Regis pacifici Thronum, debebant sua fortitudine sustentare, & rugitu suo totum orbem implere: simul etiam typus hic erat Apostolicorum omnium Virorum, Prælatorum & Pastorum, qui tamquam Successores Apostolorum debent Ecclesiæ thronum sustinere & curari, tamquam Leunculi post Leones. Atque ad nullius occursum debent pavere, quando agitur de Dei gloria & honore.

Sen. 49. Talis profecò fuit Leo S. Carolus, magnanimitate & constantiâ admirabili decertans pro Ecclesiastica disciplina tutela, & jurisdictionis suæ auctoritate mantinenda. Norum est quantas sustinuerit contradictiones, imperus, persecutiones, cum stabilire veller reformationem morum, tum in populo, tum in clero, tum etiam in claustris; sed nihil expavit, semper vigilans, semper constans, semper magnanimus, nullius occursum, nullis obstaculis, nullis difficultatibus perterritus, ut suo satisfacere muneris & Pastoralis obligationi. Scriptum est. *Iustus quasi Leo confidens absque terrore erit.* Hoc cerè de ipso verum est, Magnanimitas Leonis in corde consistit & capite. Totum ejus robur in corde erat, hoc est in amore Dei & zelo gloriæ ejus: erat & in capite, in recta intentione, Sciebat enim se non intendere in hac omni reformatione nisi Deum & ejus honorem, & ideo confidens in bona conscientia zelo zelabatur pro Domino Deo exercituum in-

star Eliæ; & flammantibus oculis flammâ charitatis omnia peragebat instar Leonis. Omnia quoque adversa temnebat, ita ut verum fuerit de ipso: *Si fractus illabatur Orbis, impavidum ferient ruinae.* Nec Senatus auctoritas, nec Primatum potestas, nec dissolutorum Ecclesiasticorum violentæ oppositiones, nec Religiosorum dictoria contumeliosa, nec Apostatarum insidias & impetus, ei animos infringere potuerunt, quominus reformationem corde conceptam ad effectum perduceret & vitia abusûque gravissimos, in plebe, & clero, in Religione extirparet. Irrugit velut Leo contra improbos mores, & evicit. Quot edicta contra concubinaros & adulteros, contra improbos & perversos Sacerdotes, contra difformatos Religiosos, contra Bacchanalia & bacchantes Christianos edidit, tot fuere rugitus Leonis, quibus tandem sic eos concussit, ut ad mentem redire coegerit, & ad meliorem frugem reducerit.

Homo ab humo dicitur, & ab humanitate & humilitate laudem debet sibi conquirere, ut *minus, be-* homo sit. Si ab hac duplici virtute commendetur, dici poterit more Scripturæ, *Homo, Homo*, sive verè *humilitas*. Homo. Quod explicans Origines hom. 1. in Ezechielem sic dixerit: *Esote homines homines, quid non omnes homines sunt homines. Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, iste non est homo homo, sed homo jumentum.* Sic S. Iohannes dicit: *Generatio viperarum quis ostendit vobis fugere ab ira ventura? Talis non est homo homo, sed serpens homo.* Quid putas cause esse, quòd ad Ezechielem Prophetam loquens Deus, *Ezechiel tam sæpè repetit, singulis ferè periodis, Fili hominis?* Id quidem omnibus Prophetis dici potuit, maxime autem & frequentissimè huic dictum Prophetæ, & ioculcatum legimus, Vel quia Deum vidisset in specie Hominis Currai insidentem Cherubico, velut folio, indeque agnovisset Filium Dei pro nobis incarnandum, foreque *Filium hominis*, ita ut inde magnâ dulcedine & devotione ac desiderio erga incarnationem Verbi affectus fuerit, ardens amator effectus illius qui *Filius hominis* erat futurus. Vel cerè *Filius Hominis*, ad nostrum propositum propius & proprius, inde dictus est, quasi ei diceretur: *Et si inter Cherubinos verseris, sublimique visione te dignetur Dominus simul cum prophetica dignitate, te semper tamen Filium hominis memineris; & Faciem hominis gerere memento per benignitatem & humilitatem, ut Filio hominis similis efficiaris, non te extollens supra homines, sed hominibus condescendens, ut illis auxilio fias per eas virtutes quæ decent hominem, & alliciunt homines. Memento, illius dicti: *Homo sum, & humani nihil à me alienum puto.* Hæc reverà omnes concernunt homines, sed præsertim homines in dignitate & auctoritate constitutos, Prælatos & Pastores, quibus*

Eccl. 32.

per Sapientem dicitur: Rectorem te posuerunt? noli extolli, sed esto quasi unus ex illis, curam illorum habe, & sic confide, & omni cura tua explicita recumbes, ut letetis propter illos, & ornamentum gratia accipias coronam, & dignationem consequaris coronationis. Humilitas sine honore, honor est ipsius honoris, & humilitas sine honore ipsa sibi sufficit ad honorem; ideo omnibus illa commendatur. Ideo etiam Dominus dixit Apostolis suis, in ipsis Pastores omnes & Prælatos erudiens: *Discite à me quia mitis sum & humilis corde.* Hæc est Facies hominis.

Matth. 11.

S. Carolus verè faciem hominis gessit, Osee. 11.

Quis verò magis Faciem hominis gessisse visus est, quam S. Carolus? Quid eo humilior, quid benignior? quid humanior? Noverat illud à Deo dictum per Prophetam: *In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis; sive in funiculis Adam & vinculis quibus trahi solent homines, adducam eos in viam virtutis & veritatis.* Beneficentia scilicet & benignitate, humanitate & humilitate trahi homines solent, verè homines. Sic & eos ipse trahens, non ad se, sed ad Deum. Nihil eo humilior in tam excelso dignitatis vertice, nihil mansuetior & humanior in suscipiendis poenitentibus, in admonendis errantibus, in exhortandis infirmioribus. Intelligebat probè illud Sapientis: *Fructus iusti, lignum vitæ; & qui suscipit animas, sapiens est.* Quid est Fructus iusti, lignum vitæ? Idem est ac si dicas: Fructus iusti est instar fructus arboris vitæ. Sicut enim illa sita in medio Paradisi suaves & gratos proferebat fructus, quorum copia & suavitate optabat ad se invitare & allicere homines, ut illis vitam daret longævam & immortalitatem: ita sapiens & iustus omnibus sese per benignitatem exponens, verbo vitæ & exemplo fructus avertit producere, quibus vitam omnibus & immortalitatem conciliat, suavitatem que sua omnes alliciat & invitat, quantum in se est, ut omnibus æternitatem vitæ offerat. Quid est etiam illud: *Qui suscipit animas sapiens est?* Idem sanè ac si dixeris: Quid animas ad se alliciat, & ad Deum, eas benignè erudiendo, & ad semitam veritatis & æternitatis ducendo, non solum sibi sapit, sed & aliis, Deique sapientiam participat & imitatur. Hoc attendant Pastores & Prælati, & animas peccatis oneratas, ærumnis afflictas, ignorantia detentas, infirmitate delinquentes, angoribus & scrupulis implicatas, suscipiant, sustentent, consolentur, corroborent, deducant, illuminent.

Prov. 11.

S. Carolus S. Ambrosii imitator

Hoc prædicabat S. Carolus exemplo S. Ambrosii Præceptoris sui, cuius exemplum & doctrinam semper præ oculis habebat. Ille gesserat Faciem Leonis, etiam contra Imperatorem; nec tamen oblitus unquam fuit Faciem hominis, ubi agebatur de poenitentia. Vnde & suscepit eum benignissimis his verbis, cum Davidem etiam peccasse rememoraret Imperator Theodosius post eadem Theflalonicensem: *Qui secutus es errantem, se-*

quere poenitentem. Ac generaliter de eo litteris & posteritati commendatum sic reliquit Paulinus in ejus vita: *Facillimi ad eum aditus etiam infirmis: palam cum alloquentibus, omnibus Vir sanctus propitius erat, nullus ingredi à janitoribus vetabatur: omnes ad se venientes benignè excipere, uniuscuiusque audire negotia, commodis omnium inservire singulorum levare molestias, & perferre miseras & infirmitates consuevit. An non hic Facies hominis? Audi ulterius. Quoties cumque illi aliquis ad promerendam poenitentiam lapsus fuisset confitebatur, ita affiebat, ut commiseratione, ut stans aliena sicut sua peccata, ad seipsum poenitentem etiam commoveret. & causas criminum quasi illi confitebantur, nulli nisi Domino, apud quem intercedebat, loquebatur. Hæc Paulinus.*

Imitatus est hac in re illum, si non & superavit, S. Carolus, compassione affectus supra quam dici potest, erga ægros & infirmos, erga pauperes & egenos, erga poenitentes auxilio egentes; ut ostenderet se Faciem gerere hominis, cuius est compati hominum miseris. Quid non egit humana & lacrymosa ex compassione tempore pestilentie Mediolanensis? Manus proprias gravissimo cum periculo eis qui infecti erant, admovit, vel baptizando infantes, vel confirmando adolescentes, vel unguendo morientes. Os & aures accommodavit, poenitentes audiendo & admonendo, Eucharistiaque Sacramentum administrando, & omnes Sacerdotes ad ipsum peragendum exhortando. O Hominem plusquam hominem, vitam suam pro hominibus liberè exponendo! Sed qui animam pro ovibus ponere paratus erat, prius pro illis substantiam omnem exposuit humana plusquam compassione. Etenim & domus propriæ omnia necessaria mobilia & utensilia usque vestes, & libros, & lectulum distinxit & divididit, ut omnium necessitati consuleret; nec ultra lectulo uti voluit, asseribus nudis vel palea sola intratis incumbens. An non tibi conspicua est ex his omnibus Facies hominis, ob miseriam hominum egenorum mirè se commoventis, lacrymantis ex compassione iogemiscantis, ac velut cum illis immorientis? En speculum veri & perfecti hominis, verè & perfectæ humanitatis, ac benignitatis penè dixerim à Filiis hominum inimitabilis, qui ita esse solent duri cordis, ut sufficiat eis bibere vinum in phialis, & comedere Agnum gregis, interim nihil compatiuntur super contritione Ioseph, obliviscuntur Fratrum, & fraternæ necessitatis.

Aquila Symbolum est, sacris in Codicibus, Virorum sublimium, & ad cælestia mensis alas elevantium. Altissimè enim volatur inquit Aquila, & in complecti Solis radios figit irretortam oculorum suorum; sicque docet pullos volare, humeris eos suis in sublimitate portans, & ungue eos suspendens in Solem & radios ejus dirigit eorum oculos. Quod si quis scie palpaverit, ab ungue dimittitur, & quasi adultèrius abicitur. Aquila quoque in arduis nidu collocat, ut pullos suos pro seipso in incurfu bellarum, vel

Deut. 32.

vel aliarum avium rapacium. Huc faciunt Scripturæ nonnullæ. Audi Moysen: *Sicut Aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas, & assumptis atque paravit in humeris suis.* Hoc de Deo dicit, populum suum per deserti ardua ducente; atque Cælum intueri docente, simulque protegente ab omnibus adversis. Quod etiam illis convenit qui alios adhuc incredulos vel imbelles docent, corroborant ad virtutem, & perfectionem scilicet ad eandem elewant, ac in Solem veritatis & gratiæ intuitum figere persuadent. Audi etiam quod apud Job. 39. scriptum est: *Numquid ad præceptum tuum elevarit aquila, & ponet in arduis nidum suum? Quem locum explicans, S. Gregorius sic ait: Vt videre Aquilam in arduis nidum struentem? Attende Paulum dicentem. Nostra autem conversatio in Cælesti est. In arduis habet nidum qui in supernis figit consilium. Non vult mentem in ima deicere, non vult per abjectionem conversationis humane in infimis habitare. In caelestibus se dicit concedere cum Christo, cum forte in carcere tenebatur; sed ibi erat ubi ardentem jam mentem fixerat, non illic ubi eam adhuc caro pigra retinebat.* Hæc S. Gregorius 31. mor. c. 34. Dicitque hoc esse signum divinæ prædestinationis & electionis, quando sciant homines præsentis vitæ iter carpere, ut per spei certitudinem noverint jam se ad alta pervenisse; quatenus cuncta quæ præterflant; sub se videant, atque omne quod in hoc mundo eminet, a morte æternitatis calcant.

Isaia 58.

Quid sit
vobis sper
altitudi
nes terra.

Huc quoque refert idem S. Gregorius, quod per Prophetam Isaïam dicit Dominus animæ se sequenti: *Sustulisti te super altitudines terræ. Quædam inferiora terræ sunt, damna concumeliæ, egestas, abjectio, quæ ipsi quoque amatores sæculi dum per latæ viæ planitiem ambulant, calcare non cessant. Altitudines autem terræ sunt lucra rerum, abundantia divitiarum, sublimitas honorum, quæ quisquis per ima adhuc desideria incedit, eò ipso alta æstimat quod magna putat. At si semel cor in caelestibus figuratur, mox quam abjecta sine cernitur quæ alta videbantur. Nam sicut qui in montem ascendit, eò paulisper cætera subiacentia despiciit, quod ad altiora gressum amplius tendit: ita qui in summis intentionem figuratur, dum vitæ præsentis illo annu suam nullam esse gloriam deprehendit, super terræ altitudines elevatur. Et quod prius in imis desideris super se credidit, post ascendendo proficiens, sibi subesse cognoscit.*

Isaia 40.

Huc denique refert potest illud alterum Isaïæ: *Qui sperant in Domino, assumunt pennas ut Aquilæ, ut scilicet in sublimia volent, & non immorentur muscis caprandis, rebus vilibus & terrenis; quia ad excellentiora nati & vocati sunt. Attende autem quod tria dicit Propheta ibi de his qui sperant in Domino, quasi notans animalia curus nostri mystici. Dicit enim primò, quod assumunt pennas ut Aquilæ, Secundo, quod current & non laborabunt,*

instar scilicet Bovis fortis & velocis. Tertio, quod ambulabunt, & non deficient, instar scilicet Hominis & Leonis rectè incedentis, & benè gradientis. Hinc & de animalibus nostris mysticis dicitur: *Numquodque ante faciem suam gradiebatur, nec reveriebatur cum ambularent; ubi erat impetus spiritus illuc gradiebatur.* Quibus omnibus significabatur, quod Pastores & Antistites semper debent progredi, & ad perfectionem tendere cum fervore, impetu, & ductu spiritus.

Denique meminisse hic oportet Aquilæ illius admirabilis volantis per medium cælum voce magna clamantis: *Væ, Væ, Væ, habitantibus in terra.* An non & hæc Aquila Pastores & Concionatores designat, quorum munus est terrenis & mundanis hominibus minas divinas intentare, si pergant affectu affixi esse terræ, nec tam illius se advenas & accolæ meminerint, quam habitatores & possessores? Vtique triplex Væ ab illis nunciandum est his qui concupiscentiam carnis sequuntur, concupiscentiam oculorum, superbiam vitæ; ab ipsis, inquam, tamquam Aquilæ volantibus per medium cælum ob conversationem caelestem; sic enim *Faciem Aquilæ* induunt.

Cæterum quod S. Carolo *Facies Aquilæ* competit, exinde facile patet, quod eius vitæ cursus non fuerit nisi rerum caelestium contemplatio, & Solis divini fixus intuitus. Conemptis terrenis volabat ad caelestia, & non nisi ob necessitatem, ut alites solent, descendebat ad terrena. In arduis ponebat nidum suum, securitatem sibi & requiem conquirens ab incurstantibus malis hujus sæculi in excelsis locis cæli sciebat & illud: *Illuminans tu mirabiliter à montibus æternis;* ideo levabat oculos in Montes unde veniebat lux & auxilium sibi. Docebat quoque pullos suos illic evolare, illic nidificare, illic respectare, excelsis que assuescere. Infirmitates portabat humeris suis, ostendebat eis radios Solis, dividebat escam verbi Dei & vivificæ carnis ac sanguinis. Etenim, teste lob, *Pullus Aquilæ lambunt sanguinem;* generalitatem induunt Filii Ecclesiæ participatione carnis & sanguinis Christi. Hunc adeo sollicitè & diligenter eis ministrabat, ut quandoque à matutino tempore ad secundam post meridiem horam ministerio Sacramentorum indefessè sese occuparet, & sæpius per diem precibus in publicis verbum Dei in escam præberet. Filii quoque speciales Aquilæ hujus fuere ejus domestici Sacerdotes, quos ad excelsa ducebat & docebat; ita ut multi eorum in statu perfectionis provecti, ad Episcopatus & alias dignitates Ecclesiasticas, ac ad Apostolicas legationes destinati fuerint, imò ad summum Pontificatum electi; nam Gregorius 13. in ejus familia & doctrina primitus fuerat institutus. Denique odorans sibi finem vitæ advenire, tamquam Aquila in Montem Varallum evolavit, ut ibi nidum constructeret in arduis, in vulneribus Domini Iesu, per specialem contemplationem Passionis ejus.

bbb 3

Voluit

Apor. 8.

Facies Aquilæ cur competit S. Carolo Borz.

Psal. 78.

Psal. 120.

Voloit quoque ex illo Monte sese mergere in Fontem, ut instar Aquilae renovaret juventutem suam, sive fervorem, in Fontem scilicet Sanguinis Christi Iesu, qui renovare potens est animae juvenescam & splendorem. Ibi per plures dies sex continuas horis per meditationem in Christum iustitiae Solem figebat oculos mentis, sine ullo fulcro, cui meditationi ultimo die octo continuas horas impendit. En Facies Aquila volans.

Quod si veteres in tumultu illustrium & sapientum Virorum Aquilam evolantem pingebant, quod in tumultu Platonis factum ferunt; multo majori ratione ipsius tumulto eam apposuerimus: quia anima ejus tribus horis in agone respiciens imaginem Iesu crucifixi, postmodum evolavit cum securitate ad Solis divini contemplationem perennem in Montibus aeternis. Dicamus ergo de eo potius quam de Aristotele apud Alciatum in Emblematicis.

Quae te causa movet volucris Saturnia, magni
Et tumulo insidias ardua Pontificis?
Hoc moneo, quantum inter aves ego robore praesto,
Carolus hic alios sic etiam superat.

De lubileo
solenni Sa-
cerdotum,
vel Reli-
giosorum,
vel Conju-
gatorum,
in anno
quingua-
gesimo.

Insidiant timide timidorum balsa Colombe,
Nos Aquila inreptis signa benigna damus.

LECTIO IX.

Thema. Beatus populus qui scit jubilationem: Domine in lumine vultus tui ambulabunt, &c. Psalm. 38.

Origo In-
bilis.

Non est novum in Ecclesia Dei, Iubilaeum celebrari ab illis qui in aliquo statu, vel Sacerdotii, vel Religiosis, vel Matrimonio laudabilem duxerint vitam per annos quinquaginta. Hic quidem Iubilaeus originem suam primam habet ex testamento veteri; ubi cum gaudio jubetur celebrari annus quinquagesimus, resonantibus tubis, in signum publicae laetitiae: quia tunc laboriosa agriculturae opera intermittebantur; distracta praedia & alieni juris effecta recuperabantur; servi libertate donabantur; exules patriam reperebant; incarcerati vinculis exolvebantur, & debita remittebantur. An non igitur annus iste cum jubilatione & exultatione merito celebratur.

Ad imitationem hujusce antiqui Iubilaei in anno quinquagesimo etiam in Ecclesia nova seniorum Iubilaeus in anno quinquagesimo est introductus. In illo autem solemniter in templum adducitur cum júbilo & exultatione, floribus corum vertex coronatur baculi floridis adornati fertis ad seniles artus sustentandos eis traduntur, multisque benedictionibus cumulantur per sacras caeremonias tunc adhiberi solitas. Hinc illa Oratio super eos: Omnipotens sempiterna Deus, qui Legislatorem tuum annum quinquagesimum mystice Iubilaeum nominare ve-

luisi, eodemque anno cum tibi acceptissimo onera ac debita relaxari, ac ser vitute oppressos libertate donari iussisti, tribue quaesumus his gratiam anni Iubilaei, hoc est remissionem omnium delictorum, ac culpae relaxationem: toto corde poscentibus da pia devotionis effectum, ut a peccatis omnibus exuti, ac primae libertati ac innocentiae restituti in mandatorum tuorum observantia indefessi perseverent, Gratia tuae munere de virtute in virtutem, de fortitudine in fortitudinem ambulent: tandemq; emenso hujus vitae curriculo, caelestis gloriae jubilationem in domo illa non manufacta perennem consequantur mansionem; per illum qui dixit: In domo Patris mei mansiones multae sunt.

A tempore S. Remigii, qui ante annos non gentos vixit, hoc nomen haecque solennitas Iubilaei initium duxisse videtur. Hic primus, Iubilaeus, sive Iubilarius, legitur fuisse nominatus, quia septuaginta & amplius annis non solum Sacerdos, sed & Episcopus Rhemensis fuerat. Ita Ioannes Molanus in Natalibus SS. Belgii, 13. Ianuarii.

Variae itaque rationes afferri possunt, cur publica cum solennitate Iubilaeus Seniorum institutus fuerit.

Primum instituitur in recognitionem specialem Iubilaei Dei tanquam Auctoris vitae nostrae, a quo omnes illius aetates, ab infantia & pueritia usque ad senectutem cursum suum peragit, & a Deo dirigitur per varias aetates, per varias rerum vicissitudines, per varia pericula, tum corporalia, tum spiritualia, ut pertingat ad sortem suam, ad partem felicitatis aeternae, sive ad partem sortis Sanctorum in lumine. Gratias ergo agunt, non solum privatim, sed & publica solennitate, qui ad aetatem extremam prosperè pertigerunt; gratias, inquam, pro hac divina directione, custodia, protectione, variisque auxiliis: & agnoscunt Prosecatorem & Defensorem vitae suae, a quo omnis illuminatio, omnisque salus: cique idem dicunt quod Rex & Propheta: In manus Domini speravi, non confundar in aeternum; in manibus tuis sortem meam, sive (ut alia Lectio habet) in manibus tuis tempora mea; illustra faciem tuam super servum tuum.

Secundò instituitur in specialem gratiarum actionem, non solum ab illis qui in Sacerdotio vel Religiosis statu vitam exegerunt piam & felicem, sed etiam ab iis qui in conjugio agunt; in gratiarum, inquam, actionem quod per benedictionem matrimonialem, ab auctore conjugii provenientem, ad talem aetatem pertingere licuerit, vivendo pie erga Deum, iuste erga proximum, castè & pacifice erga seipsum in domestica gubernatione; denique fructuose erga liberos educando eos in timore Dei. Haec est benedictio pro qua